

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренцијски савјет

МИШЉЕЊЕ

по захтјеву Савјета министара Босне и Херцеговине

Сарајево
април, 2019. године

Број: 01-26-7-004-4/19

Сарајево, 03.04.2019. године

Конкуренијски савјет Босне и Херцеговина на основу члана 25. став (1) тачка ф) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), на основу Захтјева Савјета министара Босне и Херцеговине, за примљеног дана 29.03.2019. године под бројем: 01-26-7-004-1/19 на 50. (педесетој) сједници одржаној дана 03.04.2019. године, донио је

МИШЉЕЊЕ

Конкуренијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренијски савјет) је дана 29.03.2019. године под бројем: 01-26-7-004-1/19 за примило Захтјев Савјета министара Босне и Херцеговине (поднесак број: 05-07-1-625-20-1/19 од 21.03.2019. године) у којем се у битном наводи да је Савјет министара БиХ на 169. сједници одржаној дана 21.03.2019. године донио закључак којим се тражи од Конкуренијског савјета БиХ да у року од 5 дана, у складу са чланом 25. став (1) тачка ф) Закона о конкуренцији, достави мишљење о аспекту конкуренције који се односи на поступање Конкуренијског савјета у вези са издавањем одобрења појединим телекомуникацијским оператерима у БиХ који су у претходном раздобљу извршили куповину више телекомуникацијских привредних субјеката у БиХ, што за посљедицу може имати доминантан положај привредног субјекта на релевантном тржишту.

У вези са тим Савјет министара тражи мишљење Конкуренијског савјета о следећим питањима и то:

- Има ли неки од телекомуникацијских оператера у БиХ тренутачно доминантан положај на тржишту роба или услуга, тј. има ли на релевантном тржишту удио већи од 40% (при чему треба имати у виду да релевантно тржиште према Закону о конкуренцији није Босне и Херцеговина, већ одређено географско подручје);
- Постоје ли у конкретном случају забрањене концентрације привредних субјеката на цијелом тржишту БиХ или на њезином значајнијем дијелу и ствара ли у вези са тим било који телекомуникацијски оператер нови или јача постојећи доминантни положај;
- Прати ли Конкуренијски савјет редовно ту проблематику и је ли по захтјеву одређеног субјекта или по службеној дужности покретало или планира покренути поступке у циљу спречавања евентуалног монополистичког понашања било којег телекомуникацијског или другог оператера на тржишту у складу са Законом о конкуренцији и другим важећим прописима.

Конкуренијски савјет је самостално тијело које осигурава досљедну примјену Закона о конкуренцији на цијелој територији Босне и Херцеговине и има искључиву надлежност у одлучивању о постојању забрањеног конкурентског дјеловања на тржишту. Овдје се, прије свега, морамо реферисати на законске дефиниције релевантног тржишта како у производном тако и у географском смислу, одређивања истог те појма доминантног положаја привредног субјекта на одређеном релевантном географском тржишту.

Релевантно тржиште у смислу члана 3. Закона о конкуренцији те чл. 2. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности привредних субјеката на одређеном географском тржишту. Битно је нагласити да се релевантно тржиште одређује посебно за сваки случај, у складу са ставом (2) члана 2. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у производном смислу обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјењивим, под прихватљивим условима, имајући у виду нарочито њихове битне карактеристике, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Надаље, према члану 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухваћа цјелокупну или дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјект дјелује у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Одлуком о дефинисању категорија доминантног положаја ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10) се дефинишу категорије, услови и начини утврђивања доминантног положаја привредног субјекта и критерији злоупотребе доминантног положаја привредних субјеката, у смислу чл 9. и 10. Закона о конкуренцији, на релевантном тржишту производа или услуга у Босни и Херцеговини.

Доминантан положај привредног субјекта, у складу са чланом 2. Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја дефинисан је на начин да привредни субјект на релевантном тржишту производа или услуга има доминантан положај, када се због своје тржишне снаге може понашати и дјеловати у значајној мјери независно о стварним или могућим конкурентима, купцима, потрошачима или добављачима, и на тај начин ограничава или спрјечава ефикасну конкуренцију. Такођер, привредни субјект на релевантном тржишту производа или услуга има доминантни положај када нема конкуренцију или ако постојећа конкуренција није значајна. Доминантни положај привредног субјекта, у зависности од датог случаја, може се утврдити на цијелом тржишту Босне и Херцеговине или на њеном значајнијем дијелу. Овдје је битно истаћи да је тржишни удио само претпоставка доминације одређеног привредног субјекта па тако члан 6. Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја прописује да „се претпоставља да привредни субјект може имати доминантни положај на релевантном тржишту производа или услуга ако има тржишни удио већи од 40%“.

Чак и постојање доминантног положаја према одредбама Закона о конкуренцији и подзаконским актима није забрањено (члан 4. Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја) већ је према члану 4. став (2) Одлуке о дефинисању категорије доминантног положаја забрањена злоупотреба доминантног положаја на релевантном тржишту кроз дјеловање привредних субјеката које има за циљ и посљедицу искључивање конкурената са тржишта или „затварање“ тржишта потенцијалним конкурентима односно ограничавање или нарушавање ефикасне тржишне конкуренције. Злоупотребе доминантног положаја се не утврђују кроз поступке оцјене концентрације већ евентуално кроз поступке за утврђивање постајања злоупотребе монополског положаја у смислу Закона о конкуренцији.

Против коначних одлука Конкуренцијског савјета, сходно одредби члана 46. Закона о конкуренцији, незадовољна странка у поступку може покренути управни спор пред Судом

Босне и Херцеговине у року од 30 дана од пријема одлуке, односно од дана објављивања одлуке.

Конкурентијски савјет је током 2018. године у сектору пружања услуга из области телекомуникацијског сектора, а у складу са одредбама члана 18. став (2), оцијенио допуштеном одређене концентрације на тржиштима малопродаје пружања услуга фиксне телефоније, мобилне телефоније, услуга интернета и услуга радио и ТВ програма у Босни и Херцеговини, а све по пријавама концентрација привредних субјеката. Приликом доношења својих рјешења Конкурентијски савјет је утврдио да повећања тржишних удјела привредних субјеката том приликом неће довести до спречавања, ограничавања или нарушавања тржишне конкуренције на утврђеном релевантном тржишту те самим тим њихов заједнички тржишни удио на релевантном географском тржишту није прелазео 40%.

Конкурентијски савјет приликом доношења својих рјешења, поред података подносиоца пријаве, прикупља и друге додатне податке од релевантних извора када врши оцјену концентрација и процјену ефеката истих као и када проводи поступке из области забрањених конкурентијских дјеловања у секторима гдје је регулисање тржишта у надлежности одређеног регулаторног тијела преваходно користи податке релевантних институција, у овом случају то је надлежни секторски регулатор, односно Регулаторна агенција за комуникације БиХ. Регулација тржишта телекомуникација у надлежности Регулаторне агенције за комуникације БиХ, подстиче и осигурава отворен приступ јавним телекомуникацијским услугама за све кориснике на транспарентном, објективном и недискриминаторском основу, прописује и осигурава ниво квалитета у пружању телекомуникацијских услуга и опреме, штити интересе свих корисника телекомуникационих услуга у смислу доступности тих услуга, квалитета и цијена, које су транспарентне и недискриминирајуће.

Конкурентијски савјет и Регулаторна агенција за комуникације БиХ заједничким дјеловањем, али свака у свом домену и у својој сфери надлежности подстичу конкуренцију на телекомуникацијском тржишту са сврхом обезбјеђења једнаких могућности за све учеснике на тржишту. Користећи податке и анализе Регулаторне агенције за комуникације БиХ као бројчане показатеље снаге конкретних привредних субјеката, а која обраду истих ради за подручје Босне и Херцеговине, Конкурентијски савјет сматра најтачнијим и највјеродостојнијим извором података за своје анализе, оцјене и процјене ефеката поступака који се воде пред Конкурентијским савјетом било да је ријеч о оцјени концентрација или забрањених конкурентијских дјеловања. Обзиром да су пријаве концентрације запримљене у 2018. години, те да је одлучивано по истим, Конкурентијски савјет је приликом анализе релевантног тржишта узимао јавно доступне податке РАК-а, и то кварталне упоредне податке тржишта фиксне и мобилне телефоније за IV квартал у 2017. године. Такође, праћењем кварталних упоредних података, које Регулаторна агенција објављује на својој веб страници, а која се односе на тржишна учешћа свих телеком оператора, нису уочене значајне промјене на тржиштима фиксне и мобилне телефоније у периоду од IV квартала 2017. године до IV квартала 2018. године.

Конкурентијски савјет нити једну концентрацију није оцијенио недопуштеном или условно допуштеном било да је ријеч о оцјенама концентрација из области телекомуникација или неких других привредних грана обзиром да према анализи достављених података подносиоца пријаве и осталих прикупљених података није оцијенило да ће провођење концентрације спријечити, ограничити или нарушити тржишну конкуренцију на утврђеном релевантном тржишту.

Конкуренцијски савјет редовно прати сва дешавања на тржишту у смислу понашања привредних субјеката у њиховом обављању регистрованих пословних дјелатности. По сваком заprimљеном захтјеву привредних субјеката који указују на одређена забрањена конкуренцијска дјеловања Конкуренцијски савјет предузима одговарајућа поступања у складу са својим надлежностима, а поред тога и сам покреће поступке по службеној дужности ако постоји основана сумња да се значајно спречава, ограничава и нарушава тржишна конкуренција (члан 27. Закона о конкуренцији) и то без одлагања, у свакој привредној области па тако и на подручју телекомуникацијског сектора. Све одлуке Конкуренцијског савјета у складу са чланом 44. став (1) Закона се објављују у „Службеном гласнику БиХ“, службеним гласницима ентитета и Брчко Дистрикта БиХ, као и на веб страници Конкуренцијског савјета.

Предсједница

Адиса Бегвић